

השופט חיים כהן לא חשש לרדת ל-
עומקה של הבעיה שנית, ולשנות את
דעתו.

הנשיא לנדוי ידוע כמי שבשנת 1979
קבע בפסק-דין כי כבוד-האדם ושלמותו
הגופנית כלולות "במגילת הזכויות השי-
פוטיות", שהוכרה על-ידי בית-הדין
העליון.

אך היה זה דווקא השופט הצעיר, אהרון
ברק, אשר הוכיח בפסק זה כי הוא
ממשיך את מיטב המסורת הליברלית של
בית-הדין העליון.

בפסק-הדין שכתב לא התעלם מן הקשיים
המועדים בפני הנהלת בתי-הסוהר. שני
אינטרסים חשובים מתנגשים בעניינינו ללא
אפשרות פשרה. אילו עלה הדבר בידינו,
היינו מנסים לאון בעדם, תוך מציאת
שיווי-משקל נאות. אך כאשר לא מצא
השופט דרך כזו, העמיד את כבודו של
האדם בראש, ופסל את התקנה.

פרקליטות-המדינה, שיוצגה על-ידי מרים
נאור, אשתו של מוכיר הממשלה, אריה
נאור, וכיום שופטת שלום, הביאה לפני
בית-הדין שני מקורות מישפטיים,
שמהם רצתה לשאוב את סמכותם של
שילטונות-הכלא להתקין את התקנה.

הסמכות האחת נובעת, לדעתה, מפקודת
בתי-הסוהר, הקובעת כי "בשעת קבלת
אסיר יבצעו בו חיפוש, ופצצים אסורים
ילקחו ממנו". חיפוש באסיר, כך פירשה
הפרקליטה, כולל ביצוע חוקן.

האלטרנטיבה השנייה שהציעה היתה
מאותה פקודה, זו נותנת סמכויות להשי-
טת סדר בבית-הסוהר, תוך כדי שימוש
סביר בכוח. חיפוש-סמים נראה לפרקליטה
כשימוש סביר בכוח.

כבוד-האדם

בראש הסולם



השופט ברק עשה עבודת-מחקר
מעמיקה באשר למצב המישפטי באר-
צות-הברית, בקנדה ובאנגליה. הסתבר כי
הבעיה אינה ייחודית לישראל, והצטברה
פסיקה רבה בארצות אלה.

בבריטניה אין מתירים אפילו בדיקת
דם, הכוללת שימוש במחט והוצאת דם
מעציר. זה מוכר לאנגלים שיטות אכי-
זריות של ימיה-בניים. לעומת זאת מש-
תמש המכס באנגליה בשיטה של חוקן
כדי למצוא סחורות המוברחות בתוך
הגוף. בשיטה זו נמצאו דברים רבים —
החל ב־600 דולר אצל אדם אחד, וכלה
באלפי כדורי מורפיום אצל אחר.

בארצות-הברית, לעומת זאת, אין עדיין
החלטה סופית של בית-הדין העליון
בנקודה זו. במיקרה אחד, שבו פרצו
שטרים לביתו של חשוד, החדירו לנחיריו
חומר-הקאה וכך הוציאו מגופו סמים ש-
בלע. בית-הדין פסל את הדרך הזאת.
אך במיקרה אחר התיר בית-הדין ששפט ה-
אמריקאי ביצוע ניתוח בגופו של אדם,
כדי להוציא מתוכו קליע.

בתי-הדין נמוכים מתירים באמריקה
ביצוע של בדיקות-דם, בניגוד להסכמתו
של העציר, ואינם רואים בכך דבר הפוגע
בכבוד או מועזע.

בקנדה, לעומת זאת, נפסק כבר ב־1972
כי אין סמכות להוציא צריח-פוש כדי
לערון ניתוח בגופו של חשוד ולהוציא
מתוכו קליע, שהיה חשוב כראייה במיש-
פט נגדו.

בית-הדין העליון במדינת-ישראל הלך ב-
דרך-המלך. הוא קבע חד וחלק כי חוקן
הוא מעשה מביש, פוגע בשלמות גופו של
האדם, מעליב ומבוזה אותו. מכיוון שכבוד-
האדם הוא בראש הסולם, אין לפגוע בו
ללא חוק מפורש. לכן, עד שהנסת תחוקק
חוק המתיר זאת, אין סמכות לבצע חוקן
בעצירים, ותהיה התוצאה חמורה ככל
שתהיה לשיירות בתי-הסוהר.

בפסק-דין זה, שנתמך פה-אחד על-ידי
כל השופטים שישבו לדין, הוכח שוב כי
בית-הדין העליון הוא מעוזה של ה-
דמוקרטיה ושל זכויות-האדם במדינה. ולכל
מי שחששו כי בצאת השנת הקרובה, תסי-
לגימלאות, בתחילת השנת הקרובה, תסי-
תיים תקופה, הוכיח השופט ברק כי הוא
שהיה הירש המיוחל והממשך במסורת
השופטים הדגולים.

איננה אנון

מאבק איתנים

נטוש מאחרי

הקלעים של

הרבנות הצבאית:

מי יהיה גנרל?

מי יהיה קולונל?

ראשי, ובמיסגרת המאבק אף הועלו שמור
חיהם של כמה רבנים אורחיים, משורות
הרבנות הכלליות, כמועמדים ל"הצנחה"
בצה"ל. דוגמה לכך משמש הרב ישראל
לאו מנתניהו, שסירב להצעה.

שני המועמדים העיקריים לתפקיד, מתוך
הרבנות הצבאית, היו הרב של חיל-האוויר
סגן אלוף אפרים צמל, והרב הצבאי של
פיקוד הצפון, סגן אלוף אברהם אבידן. ש-
שניהם נודעו כרבנים בעלי שיעור קומה,
היודעים לשלב ספרא עם סיפא.

שני המועמדים החלו מגייסים את ידי-
דיהם, אישי-ציבור בעלי השפעה, כדי ש-
יעזרו להם לזכות במישרה הנכספת של
עוזר הרב הראשי, ובדרגה של אלוף-
מישנה שהיא מקנה למחזיק בה, זבטות
הארוך — הסיכוי להתליף את האלוף גבון.

כשהיה צמל מפעיל, לדוגמה, את ידידו,
סגן השר מרדכי ציפורי, כדי שהלה ילחץ
למען מינויו, היה אבידן מפעיל את ידידו,
הבר-הכנסת יהודה בר-מאיר, וחוזר חלילה.

שניים אוזנים

בטלית



מי שזא היה יכול להחליט ולבחור
בין השניים היה הרב גבון עצמו.
האלוף לא רצה לאכזב את הידידים והתומ-
כים של שני הצדדים, שהפעילו עליו
לחצים כבדים, מלווים בפיתויים מעניינים,
מה גם ששני המועמדים היו בעלי כישור
רים מתאימים.

בצר לו פנה האלוף גבון אל המקורות,
והחליט על פי כלל ישן, שאותו שאב
מהתלמוד: שניים אוזנים בטלית —
יחלוקו.

גבון ביטל את תקן סגן הרב הראשי,
אך יחד עם זה מינה את השניים, צמל
ואבידן, כעוזרים לרב הראשי. לשניהם
העניק סמכויות שוות.

שני סגני-האלופים קודמו לדרגת אלוף-
מישנה ונכנסו לתפקידיהם. בכך דחה הרב
גבון את ההתמודדות ביניהם, עד אשר
תגיעו לפרוש מתפקידו.

השניים ציפו כי הרב גבון, המתקרב
לשנתו השישים, לא יכהן בתפקידו עוד.

וגנרלים

זמן רב. אולם הוא הכזיבם והחליט להאריך
את כהונתו. הרב צמל איבד את סבלנותו,
הוא פרש מהמירוץ, יצא לשנת לימודים
והחל מחפש קאריירה אורחית. יש אומי-
רים שימונה כרבה הראשי של חולון.

• שהתפרסם בשנתו כאשר הטיף ב-
מאמר בכתב-עת צבאי להריגת שבויים
ואורח-איובי.



הרב הצבאי הראשי נכון
לא רוצה להיכנס

רבנים

אתה רוצה למנות לך עוזר,
יהיה זה רק סגן-אלוף הראל,
והו הסיכום האחרון של הוויכוח הנטוש
בצה"ל. הוויכוח לא נסוב על מינוי עוזר
למפקד חיל-האוויר או חיל-התותחנים,
הוויכוח נטוש דווקא על מינוי עוזר לרב
הצבאי הראשי. סיכום זה מעורר תסיסה
בחוגי הרבנות הצבאית, שהיתה עד כה
חופשית למדי במינוי קציניה הבכירים.
במילחמת-קודש זו מעורבים גם רבנים
שאינם לובשים מדים, עסקי-מפלגות
ואפילו חברי-כנסת.

ספרא

וסיפא



המידחמה השקמה הוואת החלה לפני
כשלוש שנים, בעת שהאלוף גר גבון
החליף את האלוף מרדכי פירון בתפקיד
הרב הראשי של צה"ל. גבון כיהן כשבע